DOI 10.37491/UNZ.107.6
УДК 349.42 (477)

Анна МІСІНКЕВИЧ[1]

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ

Вивчаються правові проблеми щодо реформування лісового законодавства в Україні, актуальність яких зумовлена потребою його вдосконалення на сьогодні й у післявоєнний період з метою відновлення та збереження природного потенціалу лісового фонду держави та екосистеми лісів України для екологічного добробуту країни в майбутньому. Аналізується інформація з офіційних джерел та наводяться статистичні дані щодо екологічного становища лісів України, яке нині є вкрай критичним у зв'язку із війною. Сотні тисяч гектарів лісів в Україні є знищеними і непридатними для існування в них тваринного та рослинного світу. Землі таких лісів вкриті воронками, які утворилися внаслідок вибухів мін, бомб, ракет та інших військових боєприпасів, що нищать повністю лісову екосистему. Ґрунтовий покрив лісів на територіях, де відбуваються військові дії і на прилеглих ділянках є еродованим. Вивчаються та аналізуються нормативно-правові акти у сфері лісових відносин, які спрямовані на реформування останніх. Основуючись на аналізі законодавчої бази у сфері ведення лісового господарства зазначається про низку юридичних прогалин у ній. Одним з ключових моментів, що пропонується, є необхідність створення програми розмінування, відновлення, охорони, захисту та раціонального використання лісових ресурсів у державі шляхом розроблення окремого розділу «Державно-правова політика лісів України» у Лісовому кодексі України. Така

[1] кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри трудового, земельного та господарського права, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, *misinkevych@ukr.net*, https://orcid.org/0000-0002-2038-6188.

© Місінкевич А., 2025

Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85. unz.univer.km.ua

програма повинна стати дорожньою картою для забезпечення екологічного добробуту лісів України та для сталого лісокористування в майбутньому відповідно до вимог Європейського Союзу. Також висловлюються пропозиції щодо доповнення Лісового кодексу України певними нормами, які врегульовували б правовідносини щодо консервації, рекультивації земель лісогосподарського призначення України, а також впровадження обліку й моніторингу біорізноманіття в лісах. Доречною є розробка на регіональних рівнях місцевих «районних та обласних» програм відновлення лісів. Вкрай важливим кроком на законодавчому рівні обґрунтовується необхідність розробити та затвердити фінансово-правовий механізм щодо забезпечення проведення відповідних робіт з розмінування та відновлення лісів України.

Ключові слова: лісовий фонд, ліс, лісові правовідносини, біорізноманіття, екосистема, відновлення лісів, розмінування лісів, охорона лісів, моніторинг лісів, облік лісів, раціональне використання лісів, рекультивація, консервація.

unz.univer.km.ua Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85

Постановка проблеми. Нині лісові ресурси в Україні зазнали однієї з найбільшої екологічної шкоди та втрат з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України. За оцінками експертів та екологів, з початку військової агресії в Україні повністю знищено до стадії припинення росту майже 900 гектарів лісів, а, за попередніми підрахунками UWEC Work Group, загалом постраждали 104 тисячі гектарів лісових масивів на території нашої країни [1]. Такі землі лісового фонду України є екологічно небезпечними як для тваринного, рослинного світу, так і для людей у цілому, тому що на цих територіях є не розірвані боєприпаси, снаряди та міни, а ґрунтовий покрив цих земель є понівеченим та отруйним через вибухи ракет, авіабомб, у яких містяться різноманітні хімічні та токсично шкідливі й небезпечні речовини. Необхідно зауважити, що від вибуху вищезазначених боєприпасів утворюються величезні воронки та вирви, що спричинюють зміну рельєфу землі та ерозію ґрунту, і це в майбутньому призводить до того, що така місцевість взагалі не придатна для існування на ній будь-якого життя. Варто зазначити, що ще до війни ми мали значні екологічні проблеми в лісовій галузі через незаконні рубки та втрачали шалені території лісів, а молодняк практично не висаджувався. Окрім цього, варто зазначити, що на державному рівні постало також гостро питання щодо реформування самого управління та контролю лісовими ресурсами в Україні відповідно до вимог та стандартів Європейського Союзу, що забезпечить у майбутньому раціональне використання, відновлення та охорону лісових ресурсів й виконання принципу екологічної безпеки у сфері лісового господарства України. Хоча реформа в лісовій галузі почалася ще в середині 2022 року, але в правовій площині є ще багато в цій сфері правовідносин невирішених питань, реалізація яких є вкрай необхідною для відновлення ресурсного потенціалу лісової галузі в післявоєнний період в Україні.

Ступінь розробленості проблеми. Особливості правових проблем охорони й раціонального використання лісів України та реформування державно-правового апарату лісової галузі були предметом наукового дослідження провідних українських вчених, таких як: М. І. Дяченко [2], М. М. Заверюха [3], Е. М. Кісілюк [4], Т. О. Коваленко [5], А. Б. Корсун-Цурканова [6], О. В. Портнова [7], С. М. Ткачев [8], Ю. О. Удовенко [9], А. С. Ярошенко [10].

Мета статті — вивчення та аналіз правових проблем щодо реформування лісової галузі в аспекті реорганізації управлінського апарату та контролю, правової політики держави щодо охорони, відновлення й раціонального використання лісів України і їхньої природньої екосистеми в післявоєнний період.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні в рамках євроінтеграційного курсу України до Європейського Союзу перед нашою державою постає чимало викликів щодо впорядкування українського законодавства до нормативів Європейського Союзу в аспекті охорони та раціонального використання природних ресурсів й реформування відповідного державного управління та контролю у цій площині. Не винятком у цій ситуації стали ліси України, які є легенями нашої країни. Нині лісові правовідносини в аспекті екологічного законодавства в Україні, яке покликане забезпечити охорону цього природнього ресурсу, регулюється низкою нормативно-правових актів, таких як: Лісовим кодексом України [11], Земельним кодексом України [12], законами України «Про природно-заповідний фонд України» [13], «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [14], «Про тваринний світ» [15], «Про рослинний світ» [16], «Про Червону книгу України» [17], «Про екологічну мережу України» [18], розпорядженнями Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування та розвитку лісового господарства» [19], «Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках» [20] постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення національної інвентаризації лісів та внесення зміни у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» [21], «Деякі питання реформування управління лісової галузі» [22] та інші. Означені нормативно-правові акти не до кінця врегульовують питання лісових правовідносин в аспекті реформаційних змін на законодавчому рівні відповідно до стандартів та нормативів Європейського Союзу. Сьогодні на державному рівні не прописана державно-правова політика щодо лісів України, які є фундаментом навколишнього природнього середовища нашої країни. На наше глибоке переконання, повинен бути розроблений та прийнятий окремий розділ «Державно-правова політика лісів України» у Лісовому кодексі України. У

Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85. unz.univer.km.ua

цьому розділі повинна бути детально прописана державно-правова стратегія щодо охорони, відновлення та раціонального використання лісових ресурсів у післявоєнний час, а також зазначена роль держави щодо ефективного будівництва управлінської системи лісовим господарством в Україні як на національному, так і на регіональному рівнях. Окрім цього, варто також у цьому розділі прописати правовий механізм розподілу та перерозподілу права власності на ліси в нашій державі. У багатьох країнах Європейського Союзу на законодавчому рівні були прийняті схожі зміни в лісовій галузі, які дали змогу цим державам успішно провести реформування лісових правовідносин на державно-правовому рівні. Ми вважаємо, що яскравим прикладом європейських держав, які змогли успішно розбудувати лісогосподарські правовідносин та вивести їх на якісно новий екологічний та економічний рівень, стали Польща, Чехія, Словаччина, Румунія, країни Балтії та країни Центральної й Східної Європи. Це дає змогу нам запозичити їхній правовий та управлінський досвід в означених правовідносинах відповідно до вимог та стандартів Європейського Союзу, так як наш економічний й екологічний потенціал багато в чому схожий з вищезазначеними країнами.

Варто нам зазначити, що розроблення та прийняття нового розділу до Лісового кодексу України забезпечить у майбутньому збереження біорізноманіття у лісах України та допоможе відновити екологічний стан ґрунтів у лісовій місцевості, а також зменшить ризики утворення ерозійних процесів у ґрунтах в лісах нашої країни. Необхідно також наголосити на тому, що розроблення розділу «Державно-правова політика лісів України» у Лісовому кодексі України наддасть можливість у майбутньому покращити управління лісами та зменшить ризики корупційної складової щодо незаконної рубки лісової деревини в державі, а також дозволить надалі розвивати туристичну інфраструктуру і рекреаційну базу в лісовому фонді України.

Аналізуючи лісові правовідносини в аспекті реформаційних змін, а також в аспекті сьогодення, коли в Україні йде війна і тисячі гектарів землі, які зайнятті лісами та належать до лісового фонду держави, щодня потерпають від бойових дій і їхній ґрунтовий покрив є практично зруйнованим, то виникає питання: яким чином у правовій площині здійснити відновлення таких земель у післявоєнний період? У чинному Лісовому кодексі України не передбачено, яким чином і як буде відбуватися охорона та відновлення лісів, які постраждали від військових дій та їх розмінування. Варто зазначити, що, вивчаючи означене питання, ми знаходимо постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення компенсації витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення» [23], а ось щодо розмінування земель лісового фонду України немає жодної норми права, яка врегульовувала б цю сферу правовідносин, та відсутній правовий алгоритм дій та фінансово-правовий механізм реалізації щодо відновлення і розмінування лісів у нашій державі. У цьому контексті варто відзначити, що у травні 2025 року був підписаний Меморандум між тогочасним Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та між Національним оператором протимінної діяльності UDS щодо гуманітарного розмінування та відновлення довкілля в Україні. У

unz.univer.km.ua Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85

цьому документі зазначається також про необхідність здійснення розмінування та відновлення лісів України, але покрокової стратегії та правового механізму ще не розроблено [24].

На наше глибоке переконання, на підтримку вищезазначеного Меморандуму для того, щоб відновити лісовий фонд України, який зазнав нищівного руйнування від війни у прифронтових територіях і на територіях, де вже відбулася або ще відбудеться деокупація, необхідно запроваджувати на законодавчому рівні детальну розмінувальну процедуру. Ми вважаємо, що потрібно здійснити доповнення до Лісового кодексу України, а саме до гл. 16 «Охорона та захист лісів», де прописати низку статей, які визначали б та врегульовували питання розмінування. У цьому контексті ми пропонуємо ввести такі зміни до Лісового кодексу України, що сферою контролю та управління розмінування ґрунтів лісового фонду України повинно займатися Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України разом із Центром протимінної діяльності, який діє при Міністерстві оборони України і повноваження якого визначаються Наказом Міністерства оборони України «Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності центру протимінної діяльності, центру гуманітарного розмінування та центру соціально-гуманітарного реагування секретаріатом Національного органу з питань протимінної діяльності» [25], а також у поєднанні із Державним агентством лісових ресурсів України, яке на місцях повинно забезпечити реалізацію розмінування таких територій у співпраці з органами місцевої влади.

У контексті вищезазначеної проблематики ми вважаємо за необхідність приділити значну увагу також фінансуванню для розмінування таких лісових територій. На наше переконання, потрібно також у Лісовому кодексі України, а саме у гл. 16 «Охорона та захист лісів» прописати низку статей, які будуть визначати особливості та правову процедуру фінансування розмінування лісів як за рахунок державного бюджету, так і за рахунок місцевого. Особливу увагу, на нашу думку, потрібно буде в цьому контексті приділити міжнародній інвестиційній допомозі, а саме міжнародним грантам в аспекті євроінтеграції України до Європейського Союзу, а також на виконання міжнародної програми допомоги України від її європейських партнерів EU4Green Recovery East [26], яка буде надаватися для нашої країни на її відбудову та стабілізацію її природних ресурсів.

У контексті цього питання, на наше переконання, необхідно також після розмінування територій, що входять до лісового фонду України провести рекультивацію, а також ті земельні ділянки лісів, які зазнали серйозної деградації та розвиток ерозійних процесів їхнього ґрунту є дуже значним, то їх варто піддати консервації для відновлення їхнього природнього потенціалу та їхнього біорізноманіття у майбутньому. Щодо цього також необхідно доповнити Лісовий кодекс України, а саме гл. 16 «Охорона та захист лісів» нормою про проведення обов'язкової консервації та рекультивації земель лісового фонду України як обов'язковий захід після розмінування лісів у післявоєнний період, де уповноважити відповідальних щодо виконання цих робіт з охорони та відновлення лісів та їхніх ґрунтів Державне агентство лісових ресурсів України, Державну екологічну інспекцію

Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85. unz.univer.km.ua

України та Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру. Стосовно цього також буде доцільно зобов'язати органи місцевого самоврядування та обласні державні адміністрації на регіональному рівні розробити та прийняти «Програми з консервації та рекультивації земель лісового фонду певного регіону», що забезпечить ефективніший контроль та реалізацію в аспекті відновлення та охорони лісів України. Виходячи з вищезазначених положень, ми можемо стверджувати, що запровадження таких дій у майбутньому забезпечить виконання основних принців щодо екологічної безпеки й раціонального використання та охорони природних ресурсів України у післявоєнний період, а також буде гарантувати реалізацію Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [27].

У контексті реформування лісових правовідносин в Україні у післявоєнний період виникає питання щодо вдосконалення системи моніторингу та обліку лісів нашої держави, що буде ефективним технічно-правовим інструментом для відновлення лісового потенціалу нашої країни. Відповідно до статистичних даних, які оприлюднені на законодавчому рівні, то загальні збитки за шкоду навколишньому природному середовищу з початку повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України становлять 2 трлн 186 млрд 720 млн 448 тис. 790 грн (станом на 31 грудня 2023 р.), що зазначається у розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках» [21]. Ці дані дають нам зрозуміти критичність екологічного стану одного з головних компонентів навколишнього природнього середовища —лісів України, які відіграють ключову роль в економічному та екологічному добробуті нашого суспільства. На сьогодні механізм реалізації системи моніторингу та обліку лісів є значно застарілим і не відповідає сучасним викликам та нормативним вимогам Європейського Союзу. У цьому аспекті необхідно також відзначити про відсутність у правовій площині лісових правовідносин такого поняття та правового інституту як «моніторинг біорізноманіття» у лісах України, який є ключовим інструментом у сфері екології, що спрямований на захист рослинного та тваринного світу в ключі ризиків глобального потепління на Землі і є критично важливим заходом для післявоєнного відновлення та охорони лісової екосистеми в нашій країні. Тому ми вважаємо, що буде доречним на законодавчому рівні запровадити, по-перше, нову систему моніторингу та обліку лісів, шляхом запровадження нових ІТ-технологій у цій сфері правовідносин, які пришвидшать, удосконалять обробку такої інформації та виведуть її на якісно новий інформаційно-правовий та технічний рівень. Варто відзначити, що дані, які будуть отримані шляхом впровадження нових технологій у сфері моніторингу та обліку лісів, будуть достовірнішими, точнішими та доступнішими для суспільства й відповідатимуть вимогам Європейського Союзу. Це дасть можливість забезпечити впорядкування щодо лісокористування, раціонального ведення господарської діяльності в лісах, шляхом контролю

unz.univer.km.ua Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85

здійснення різних типів рубок деревини та консервації і рекультивації земель лісового фонду для їх відновлення у післявоєнний період в нашій державі. По-друге, рекомендується розробити та впровадити положення щодо «моніторингу біорізноманіття лісів», які слід інтегрувати до гл. 15 Лісового кодексу України.

Наступним моментом у напрямку реформування у сфері лісових правовідносин буде доречним надати більше повноваження для Державного агентства лісових ресурсів України як основоположного та вузькоспеціалізованого органу державної влади, що забезпечує всеохоплюючий контроль та управління щодо раціонального використання та охорони лісів, їхнього тваринного та рослинного світу, а також відновлення ґрунтового покриву їхніх земельних ділянок, шляхом забезпечення проведення консервації та рекультивації. Такі зміни в аспекті управлінських правовідносин для лісової галузі та країни в цілому є вкрай необхідними для того, щоб вивести лісове та екологічне законодавство на рівень Європейського Союзу. У цьому аспекті ми підтримуємо пропозицією законодавця, яка виражається в тому, що у розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року» [28] встановлено положення щодо розширення повноважень Державного агентства лісових ресурсів України в контексті надання їм функцій в організації та підтримці роботи електронної інформаційної системи у сфері лісового господарства, на якій буде зосереджена така інформація про усіх лісокористувачів незалежно від форми власності: моніторинг внутрішнього споживання деревини, реєстр постійних лісокористувачів, реєстр сертифікатів походження деревини, електронних аукціонів з продажу деревини, картографічні матеріали, таксаційні описи, проєкти організації та розвитку лісового господарства, інтерактивна публічна карта державного лісового кадастру, тематичні геопросторові дані, узагальнені дані національної інвентаризації лісів тощо [28]. Виходячи з вищезазначеної пропозиції, ми вважаємо, що впровадження означених змін до чинного лісового законодавства в аспекті управління і контролю лісовою галуззю забезпечить збереження, відновлення та сталий розвиток лісів України надалі на майбутні покоління.

Також слід зазначити, що в контексті реформування лісової галузі в Україні до стандартів та вимог Європейського Союзу ми стикаємося ще з однією дуже суттєвою проблемою — незаконні рубки лісової деревини, які носять корупційний та систематичний характер. Ця проблема є доволі суттєвою, так як не тільки війна руйнує наш лісовий потенціал, а й в середині самої держави масово вирубують молоді дерева в лісах, прикриваючись різними корупційними схемами. Тут необхідно зазначити, що на законодавчому рівні щодо цього питання не приділяється відповідної уваги. Так, до прикладу, у ст. 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення зазначено таке: «… незаконна порубка і пошкодження дерев або чагарників; перевезення, зберігання незаконно зрубаних дерев або чагарників; знищення або пошкодження лісових культур, сіянців або саджанців у лісових розсадниках і на плантаціях, а також молодняка природного походження і самосіву на площах, призначених під лісовідновлення, — тягнуть

Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85. unz.univer.km.ua

за собою накладення штрафу на громадян від тридцяти до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від ста п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [29]. Ми вважаємо, що такий штраф є мізерним, і це насмішка над лісовим фондом України загалом. Для того, щоб ця норма ефективно функціонувала в площині адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері навколишнього природного середовища, то санкцію ст. 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення потрібно значно збільшити. Ми вважаємо, що до вищезазначеної статті потрібно ввести зміни і подати її у такій редакції: «…незаконна порубка і пошкодження дерев або чагарників; перевезення, зберігання незаконно зрубаних дерев або чагарників; знищення або пошкодження лісових культур, сіянців або саджанців у лісових розсадниках і на плантаціях, а також молодняка природного походження і самосіву на площах, призначених під лісовідновлення, — тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від двох тисяч до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від чотирьох тисяч до шести тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян». Збільшення санкції цієї статті стане превентивним заходом у сфері цих правовідносин і забезпечить у майбутньому зменшення кількості адміністративних правопорушень щодо незаконної виробки лісового молодняка.

Висновок. Таким чином, аналізуючи та вивчаючи правові проблеми реформування лісових правовідносин в Україні, ми стикаємося з низкою правових проблем та невизначеності у чинному лісовому законодавстві. Нині перед державою стоять екологічно та юридично важливі виклики щодо збереження лісового фонду, який є осередком формування природних екосистем та безцінним природнім ресурсом. У післявоєнний період часу ми стикнемося з багатьма проблемами в лісових правовідносинах, які вже потрібно вирішувати, а саме: розробити та затвердити державно-правову стратегію відновлення, розмінування, охорони та раціонального використання лісу, внести відповідні зміни до чинного законодавства в аспекті управління та контролю означеною сферою правовідносин, яка забезпечувала б екологічну безпеку, відновлення та сталий розвиток лісів у майбутньому для України.

Список використаних джерел

1. Вітер С., Губарева В. Лісовідновлення в Україні у військовий і післявоєнний час (11.09.2024). *Ukraine War Environmental Consequences Work Group*. URL: https://t.ly/KlBVi.
2. Дяченко М. І. Управлінські виклики та стратегічні напрями реформування лісового сектору України в умовах війни. *Економічний простір.* 2025. № 202. С. 72–77.
3. Заверюха М. М. Правове регулювання використання та охорони лісів в Україні. Одеса : Юридична література, 2018. 224 с.
4. Кісілюк Е. М. Кримінально-правові аспекти під час кваліфікації незаконної порубки лісу. *Юридичний бюлетень.* 2020. Вип. 13. С. 187–257.

unz.univer.km.ua Університетські наукові записки, 2025, № 5 (107), С. 75-85

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: https://t.ly/WPzcV.
5. Коваленко Т. О. Міжнародно-правова охорона Карпат: український вимір. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 73. С. 164–173. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.73.27.
6. Корсун-Цуркан А. Б. Правове забезпечення охорони лісогосподарських земель в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 86. С. 145–149. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.21.
7. Портна О. В. Оптимізація системи управління виробничо-господарською діяльністю підприємств лісової галузі України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. С. 10–15. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-60.
8. Ткачів С. М. Оподаткування лісового господарства: проблеми і перспективи. *Агросвіт*. 2017. № 14. С. 50–54. URL: https://t.ly/u1k9y.
9. Удовенко Ю. О. Правові проблеми раціонального використання самозалісених ділянок. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 88. С. 231–236. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.31.
10. Ярошенко А. С., Дума А. А., Марочко А. А. Організаційно-правовий механізм охорони лісових ресурсів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 67. С. 169–173. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.67.33.
11. Лісовий кодекс України від 01.01.2004 р. № 3852–XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/53ukX.
12. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768–III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/26Mz_.
13. Про природно-заповідний фонд України. Закон України від 16.06.1992 р. № 2456–XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/DL0d2.
14. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України від 28.02.2019 р. № 16. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/zhYD5.
15. Про тваринний світ. Закон України від 13.12.2001 р. № 2894–III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/6tW0i.
16. Про рослинний світ. Закон України від 09.04.1999 р. № 591–XIV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/jqcAR.
17. Про Червону книгу України. Закон України від 07.02.2002 р. № 3055–III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/CvzdN.
18. Про екологічну мережу України. Закон України від 02.06.2004 р. № 1864–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/u9PL8.
19. Про схвалення Концепції реформування та розвитку лісового господарства. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.04.2006 р. № 208–р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/CJtTj.
20. Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів

з її реалізації у 2025–2027 роках. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2025 р. № 625–р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/DUvBv.

21. Про затвердження Порядку проведення національної інвентаризації лісів та внесення зміни у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.04.2021 р. № 392. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/aJwzV.
22. Деякі питання реформування управління лісової галузі. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.2022 р. № 1003. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/rOlfo.
23. Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення компенсації витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2025 р. № 1301. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/_C-3m.
24. Міндовкілля та національний оператор протимінної діяльності UDS об'єднали зусилля для гуманітарного розмінування та відновлення довкілля (05.05.2025; 14:00). *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL: https://t.ly/0hR2X.
25. Про затвердження Порядку здійснення координації діяльності центру протимінної діяльності, центру гуманітарного розмінування та центру соціально-гуманітарного реагування секретаріатом Національного органу з питань протимінної діяльності. Наказ Міністерства оборони України від 09.01.2023 р. № 9/3/5. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/sp3X5.
26. ЄС запускає новий проєкт для екологічного відновлення України – Світлана Гринчук повідомила деталі (14.03.2025; 14:20). *Знай.UA*. URL: https://t.ly/hxV8F.
27. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/9-zjz.
28. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1777–р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/ElpBL.
29. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 51. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://t.ly/Q6yrG.

Надійшла до редакції 21.11.2025
Рекомендовано до друку 13.12.2025

Anna MISINKEVYCH
(Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law)

Features of the Reform of Forest Legislation in Ukraine in the Post-War Period

Legal issues related to the reform of forest Legislation in Ukraine are studied, which is critically necessary at present and in the post-war period to restore and preserve the natural potential of the state's forest fund and the ecosystem of Ukraine's forests for the ecological well-being of our country in the future. The author analyzes information

from official sources and provides statistical data on the ecological situation of Ukraine's forests, which is currently extremely critical due to the war. Hundreds of thousands of hectares of forests in our country have been destroyed, making them unsuitable for the existence of animal and plant life. The lands of such forests are covered with craters formed by the explosions of mines, bombs, missiles, and other military munitions, which destroy the forest ecosystem. The soil cover of forests in the areas where military operations are taking place and in the surrounding areas is eroded. The author studies and analyzes regulatory and legal acts in the field of forest relations, which are aimed at reforming the latter. The article, based on an analysis of the legislative framework in forestry management, identifies several legal gaps within it. One of the key points proposed in the scientific article is the need to create a program for demining, restoration, protection, and rational use of forest resources in the state by developing a separate section, "State and Legal Policy of Forests of Ukraine," in the Forest Code of Ukraine. Such a program should become a roadmap for ensuring the ecological well-being of our country's forests and for sustainable forest use in the future in accordance with the requirements of the European Union. The author also proposes supplementing the Forest Code of Ukraine with specific norms that would regulate legal relations related to the conservation and reclamation of forestry lands in Ukraine, as well as the implementation of accounting and monitoring of biodiversity in forests. According to the scientist, it is appropriate to develop local "district and regional" forest restoration programs at the regional level. As an extremely important step at the legislative level, the article justifies the need to develop and approve a financial and legal mechanism to ensure the implementation of appropriate demining and forest restoration work in our country.

***Keywords**: forest fund, forest, forest legal relations, biodiversity, ecosystem, forest restoration, forest demining, forest protection, forest monitoring, forest accounting, rational use of forests, reclamation, conservation.*